

Siku Tatu
Na
Usiku Tatu

*Je! Kristo alisulubishwa Ijumaa na Kufufuka
Jumapili?*

Siku Tatu na Na Usiku Tatu

*Je! Kristo alikufa Ijumaa na kufufuka
Jumapili? Jumapili?*

Wengi wa Jadi ya Kikristo huamini kwamba Yesu alisulubiwa Ijumaa alasiri, akawekwa kaburini kabla ya jua kutua ijumaa usiku, akapumzika katika kaburi siku ya Sabato (Jumamosi) na alifufuliwa Jumapili asubuhi kabla ya alfajiri. Kwa kushangaza, mila hiyo ni ya uwongo, au hauna Mwokozi!

Siku Tatu una Usiku Tatu

Utaratibu kwa yaliomo

Changamoto ya Mungu
Njama za Kishetani
Kristo, Pasaka yetu
Yesu Anatoa Ishara!
Ishara ilikuwa nini?
"Siku tatu na Usiku tatu"
Ufunguo wa Kuelewa: Je! Siku ~~ya~~ kibibilia ina urefu gani?
Je! Ilikuwa tu Msemo wa Kigiriki?
Je! Kristo Alikosea, Alikuwa Mwongo, au Msema Ukweli?
Kusulibiwa Ulikuwa Kabla ya Sabato – Lakini ilikuwa Sabato ipi?
Siku ya Maandalio ni nini?
Je! Unaweza Kuhesabu 1-2-3?
Ukweli wa Bibilia au Tamaduni ya Kibinadamu?
Je! Yesu Alizikwa Wakati Mgani wa Siku?
Siku ya Maandalio ya Sabato ya kila *Mwaka*
Kristo Alifufuka Lini?
Kitu Gani Kilichotokea Kweli Jumapili Asubuhi hiyo
Juma la Pasaka Lina Sabato Mingapi?
"Tatizo" la Maandishi Yaliyofikiwa
Hitimisho

Viambatanisho:

Kiambatisho Cha 144 Kutoka Kwa Companion Bible
Kiambatisho Cha 156 Kutoka Kwa Companion Bible
Kiambatisho Cha 166 Kutoka Kwa Companion Bible
Kiambatisho Cha 165 Kutoka Kwa Companion Bible

Winston Churchill aliwahi kusema, “Watu mara nyingi hujikwaa juu ya Ukweli, lakini wengi huinuka na kufanya haraka kana kwamba hakuna kilichotokea.” Jee huo ni ukweli!

Watu ni viumbe wa mazoea. Wakiwa katika imani au tabia – ama mfumo wao wa Imani waaminio ni nzuri – hawataki kubadilika. Kwa kweli, kupitia asili, tunapigana na kutoa hoja za kutetea imani zetu za hapo awali hata wakati tunapokabiliwa na ukweli!

Umewahi kujiuliza kwa nini unaamini vitu unavyoamini na kufanya vitu Unavyofanya? Labda haujawahi kuacha kujiuliza swali hilo. Kwa sababu ya “hisia za kikondoo” za kibinadamu – tabia ya kufuata yaless ambayo kila mtu aliye karibu nao huamini – watu wengi wanaamini mambo mengi ambayo sio kweli. Kwa mfano, wengi wanaodai kuwa Wakristo hushtuka wakati mtu anasema kwamba hakuna amri ya Biblia ya kusherekea ufufuo wa Yesu Kristo, lakini badala yake, tumeamriwa kwa mkazo kukumbuka kifo chake (1 Wakorintho 11:23-26)! Zaidi ya hayo, kwa sababu ya mila yaliyochanganyika, wengi wanakosea kibibilia kuhusu lini Yesu alikufa kweli na wakati alifufuliwa.

Changamoto ya Mungu

Neno la Mungu lililoongozwa kiroho, Bibilia, linatualika, “Haya, njooni, tusemezane, asema BWANA” (Isaya 1:18). Wacha “tuthibitishe vitu vyote” kupitia Bibilia, sio kupingana, isiyodhibitishwa, au mila ya kipagani ya wanadamu (1 Wathesalonike 5:21). Ni wakati wa kuweka kando minyororo ya kimila na kuangalia Biblia yako mwenyewe. Kristo alisema, “Tena mtaifahamu kweli, nayo hiyo kweli itawaweka huru” (Yohana 8:32). Huru? Huru kutoka *kwa nini?* Huru kutoka kwa kosa, huru kutoka kwa mafundisho ya uwongo, na huru kutoka kwa manukuu ya mila ya kibinadamu. Ukweli ni kweli, sio kile tunataka iwe.

Njama za Kishetani

Bibilia yako inasema Shetani ibilisi anadanganya ulimwengu wote (Ufunuo 12:9). Hii inajumuisha makanisa ya ulimwengu huu. Kwa bahati mbaya, watu wengi leo sio wasomaji wa kibibilia. Bibilia, inaonekana, ni kitabu ambacho kila mtu anataka kusoma lakini wachache husoma – kitabu ambacho karibu kila mtu ana maoni juu yake kulingana na yale ambayo wengine wamesema kukihusu. Ni wakati muafaka wa kufukiza vumbi kwa Bibilia yako na uisome mwenyewe! Bila ya kushuku au kuamini, watu wasio na hatia ulimwenguni wamedanganywa kwa kufikiria kwamba mila za kipagani, ushirikina, na mafundisho bandia huja kutoka kwa Bibilia zao, na bado hakuna chochote kinachoweza kuwa zaidi ya ukweli. Bibilia yako inaonyesha kwamba Shetani mwenyewe hujigeuza awe mfano wa malaika wa nuru (2 Wakorintho 11:14), na “Basi si neno kubwa watumishi wake [ndio, Shetani ana watumishi!] nao wakijigeuza wawe mfano wa watumishi wa haki” (mstari 15). Kristo alionya mara kwa mara, “Angalieni, mtu asiwadanganye. Kwa sababu wengi watakuja kwa jina langu, wakisema, Mimi ni Kristo; nao watadanganya wengi.” ~~Hiyo ni, Manabii~~ wengi wa uongo watatokea, na kudanganya wengi wakisema kweli kuwa Yesu ndiye Kristo, walakini, kwa kugombea maandiko, na kuongeza mafundisho ya uwongo na mila, kufanya unabii za uwongo, na hata kufanya ishara kubwa na maajabu “kwa jina lake,” watawadanganya wengi (Mathayo 24:4 – 5,11,24).

Shetani amewachochea wasomi, walimu, na “ mtafakari huru” kudhihaki na kukana *ishara pekee* Kristo alitoa kwamba kweli alikuwa Masihi. Yeremia alisema juu ya jambo hilo hilo: “Ndipo BWANA akaniambia, Hao manabii wanatabiri uongo kwa jina langu mimi; mimi sikuwatuma, wala sikuwaamuru, wala sikusema nao: wanawapeni maono ya uwongo, na uaguzi, na neno la ubatili, na hadaa ya mioyo yao” (Yeremia 14:14). “Mimi sikuwatuma manabii hawa, lakini walikwenda mbio: Sikusema nao, lakini walitabiri” (Yeremia 23:21).

Kueneza unabii huo wa uwongo, ishara, na maajabu, Kristo alisema ishara ya pekee angetoa kuwa alikuwa Masihi kweli ni kwamba angekuwa siku tatu na usiku tatu ndani ya moyo wa nchi (Mathayo 12:39-40). Isome katika Bibilia yako mwenyewe. Je! Unaamini hii ishara? Walakini wanateolojia na wajiitao wasomi wanadai kuwa Kristo alikuwa kaburini siku moja kamili na usiku mbili, nusu tu ya wakati aliosema. Kile ambacho wengi ndani ya ukristo wanashindwa kutambua ni kwamba kuweka maandiko ili kuendana na hali hii kwa kweli kunadhoofisha *ishara pekee* Yesu alitoa kama *uthibitisho* kwamba alikuwa Masihi. Kukataa ishara hii muhimu zaidi ambayo Kristo alitoa ni kama kukataa yale maandiko yanasema wazi! Badala ya kusherehekea ufufuo wake kutoka kwa wafu, tumeamriwa *kukumbuka kifo* chake kupitia Pasaka (tazama Luka 22:19-20; 1 Wakorintho 11:23-26, nk). Utimilifu wa ishara hii ulikuwa ushuhuda sio kwa kizazi hicho tu, lakini pia kwa vizazi vyote vijavyo kwamba kwa kweli alikuwa Masihi! Ukiwa na haya akilini, je! Unaweza kufikiria sababu yoyote ambayo Shetani hakutaka kuwachanganya na kukataa ishara tu Kristo alitoa ya kwamba alikuwa Masihi? Kweli sio! Shetani ni mpinga – Kristo, bwana mdanganyifu, mnyakuzi wa maandiko, na adui wa wanadamu. Yuko katika mchakato wa kudanganya ulimwengu wote (Ufunuo 12: 9). Hatuwezi kuamini neno ya watu waliodanganywa. Kuna tu rekodi moja inayotegemewa na ya kihistoria juu ya hili, Bibilia yenyewe, na mila yoyote ambayo inapingana na Neno la Mungu lazima likomeshwe.

Kristo, Pasaka yetu

Wakorintho wa kwanza 5:7 inatuambia, "Kwa maana Pasaka wetu amekwisha kutolewa kuwa sadaka, yaani Kristo." Yesu alikuja kutimiza unabii wa Mwana kondoo wa Pasaka. Kama vile damu ilivyotumika mlangoni iliwasameheha wazaliwa wa kwanza kutoka kifo usiku wa kwanza wa Pasaka, kwa hiyo damu ya Yesu Kristo ikitumika kwa dhambi zetu zinatundolea adhabu ya kifo (Kutoka 12: 7).

Muda kidogo kabla ya kusulubiwa kwa Yesu, viongozi wa kidini wa njama ya mauaji, walitishia kwa umaarufu wake na kutafuta kuleta ubaya, walidai kwamba awaonyeshe aina fulani ya "ishara" - labda ishara ya kawaida - ya kudhibitisha Umasihi wake.

Ukweli kwamba walikuwa wameshuhudia kibinafsi au kusikia habari za miujiza na uponyaji, au ishara, haikumaanisha chochote. Waandishi na Mafarisayo wasio na huruma, wakitumaini kumkamata Yesu, kwa unyonge na kwa unyenyekevu wa uwongo, waliuliza, "Mwalimu, twataka kuona ishara kwako" (Mathayo 12:38).

Mtume Paulo aliandika vizuri, “Kwa sababu Wayahudi wanataka ishara, na Wayunani wanatafuta hekima” (1 Wakorintho 1:22).

Kwa kweli, Yesu, kupitia kwa Baba yake, angeweza kufanya idadi yoyote ya ishara, miujiza, au maajabu. Laiti angefanya hivyo, bila shaka zingekataliwa kama “hila za kichawi.” Au labda wangemtaka mmoja wao kufanya maajabu kama vile wenye akili na wachawi ambao walimpinga Musa katika baraza la Farao (Kutoka7:11).

Akijua mioyo yao ya kudanganya na nia, Yesu aliwapa viongozi wa dini, badala yake, ishara ambayo ilitegemea picha *zao* – ishara ambayo haikuweza kudhihirishwa hadi watimize sehemu *yao* ya uwongo ya kumuua!

Yesu Anatoa Ishara!

Yesu alisema, “Kizazi kibaya na cha zinaa chatafuta ishara; wala hakitapewa ishara ila ishara ya nabii Yona. Kwani kama vile Yona alivyokuwa siku tatu mchana na usiku katika tumbo la nyangumi, hivyo ndivyo Mwana wa Adamu atakavyokuwa siku tatu mchana na usiku katika moyo wa nchi” (Mathayo 12:39-40).

Akifafanua, Kristo alikuwa akisema, kwa kweli, “Ishara pekee ambayo itathibitisha kabisa ukweli wa ujumbe Wangu na Umasihi ni moja ambayo sitaweza kudhibiti. Wakati mmeniu, nitakuwa kaburini siku tatu na usiku tatu. Sitaweza kujifufua Mwenyewe. Ikiwa Mungu Baba atanifufua baada ya siku tatu na usiku tatu, itaonekana bila shaka kuwa Mimi ndiye Masihi. Hii ndio ishara tu nitakayowatolea.”

Sehemu ya Ijumaa, siku ya Jumamosi yote, na sehemu ya Jumapili inaweza kutupatia SIKU tatu, kwa kutumia hoja inayojumuisha kwamba sehemu yoyote ya siku inaweza kuhesabiwa kama "siku," LAKINI - TUNAPATA WAPI USIKU TATU? Hoja hii ya kujumuisha itatupatia usiku MBILI TU: Ijumaa usiku na Jumamosi usiku! Akili inayouliza inayotafuta ukweli lazima ikubali kwamba kuna shida na imani iliyoshikiliwa kwa jumla kuhusu nyakati ya kusulubiwa na ufufuo.

Ishara ilikuwa nini?

Angalia kwa uangalifu, ishara ambayo Yesu alitoa haikuwa ukweli tu wa kifo chake au hata ya ufufuo wake – hapana kabisa – lakini UREFU WA MUDA angekuwa ndani ya moyo wa nchi – kaburi — kabla ya kufufuliwa. Hicho ndicho kilikuwa ishara! Kwa kweli, kilikuwa ishara *mara mbili*. Wengi wa Ukristo wa orthodox wanakubali ukweli kwamba Yesu alisulubiwa na kufufuka tena kutoka wafu, lakini wanashangaa katika sehemu ya pili ya ishara Yake - hiyo ya kuwa masaa 72 katika kaburi. Walakini Ijumaa njema – mila ya Jumapili ya Pasaka inakanusha kwa nguvu jambo hili muhimu.

Kama kando, ni ya kufurahisha kutambua kwamba, ingawa Agano la Kale kwa usahihi unalitabiri kukataliwa kwa Masihi, dhuluma, kifo, na ufufuo, haisemi kitu chochote juu ya urefu wa WAKATI angeweza kuchukua kaburini. Hii ilikuwa utabiri wa Kristo mwenyewe, kwa msingi wa hadithi moja inapuuzwa na isiyo aminika zaidi katika Bibilia – ile ya nabii Yona. Je! Yesu alitimiza utabiri Wake mwenyewe? Hakika alitimiza!

Ishara hii iliyoahidiwa ilikuwa muhimu sana kwa kuwa ilirudiwa kwa njia 18 tofauti! Bibilia inarudia mambo kwa mkazo. Kwa nini hii ilihifadhiwa kwa uangalifu sana ikiwa haikuwa na maana? Wacha "turekeze" maandiko ambayo yanaelezea urefu wa wakati Kristo alikuwa kaburini ili tuzione wote pamoja.

"Siku tatu na Usiku tatu"

- Mathayo 12:40:... Kwani kama vile Yona alivyokuwa siku tatu mchana na usiku katika tumbo la nyangumi; Hivyo ndivyo Mwana wa Adamu atakavyokuwa siku tatu mchana na usiku tatu katika moyo wa nchi. (Msisitizo umeongezwa kote.)

- Mathayo 16:21: Tangu wakati huo Yesu alianza kuwaonya wanafunzi wake ya kwamba imempasa kwenda Yerusalemu, na kupata mateso mengi kwa wazee na wakuu wa makuhani, na waandishi, na kuuawa, na siku ya tatu kufufuka.
- Mathayo 17:22: Nao watamwua, na siku ya tatu atafufuka.
- Mathayo 20:19: Kisha watampeleka kwa Mataifa wapate kumdhihaki, na kumpiga mijeledi na kumsulubisha: na siku ya tatu atafufuka.
- Mathayo 26:61: Wakasema, Huyu alisema, Naweza kulivunja hekalu la Mungu, na kulijenga kwa siku tatu.
- Mathayo 27:63: Wakasema, Bwana, tumekumbuka kwamba yule mjanja alisema, alipokuwa akali hai, BAADA ya siku tatu nitafufuka.
- Marko 8:31: Akaanza kuwafundisha imempasha Mwana wa Adamu kupatikana na mateso mengi, na kukataliwa na wazee, na wakuu wa makuhani, na waandishi, na kuuawa, na BAADA ya siku tatu kufufuka.
- Marko 9:31: Kwa sababu alikuwa akiwafundisha wanafunzi wake, akawaambia, Mwana wa Adamu yuaenda kutiwa katika mikono ya watu, nao watamwua; hata akiisha kuuwawa, baada ya siku ya tatu atafufuka.
- Marko 10:34: Nao watamdhihaki, na kumtemea mate na kumpiga mijeledi, na kumwua; na baada ya siku tatu atafufuka.
- Marko 14:58: Sisi tulimsikia akisema, Mimi Nitalivunja hekalu hili lililofanyika kwa mikono, na katika siku tatu nitajenga jingine lisilofanyika kwa mikono.
- Marko 15:29: Nao waliokuwa wakipita njiani wakamtukana, wakitikisa tikisa vichwa, wakisema, Ahaa! Wewe mwenye kulivunja hekalu na kulijenga katika siku tatu....
- Luka 13:32: Akawaambia, Nendeni mkamwambie yule mbweha, Tazama, leo na kesho natoa pepo, na kponya wagonjwa, siku ya tatu nakamilika.
- Luka 18:33: Nao watampiga mijeledi, kisha watamwua: na siku ya tatu atafufuka.
- Luka 24:7: Akisema, imempasa Mwana wa Adamu kutiwa mikononi mwa wenye dhambi, na kusulibiwa, na kufufuka siku ya tatu.
- Luka 24:21: Nasi tulikuwa tukitumaini ya kuwa yeye ndiye atakayewakomboa Israeli: Zaidi ya hayo yote, leo ni siku ya tatu tangu yalipotendeka mambo haya.
- Luka 24:46: Akawaambia, Ndivyo ilivyoandikwa, kwamba Kristo atatesewa na kufufuka siku ya tatu.
- Yohana 2:19: Yesu akajibu, akawaambia, Livunjeni hekalu hili [mwili wake], nami katika siku tatu nitalisimamisha.
- Matendo 10:40: Huyu Mungu alimfufua siku ya tatu, akamjalia kudhihirika.
- 1 Wakorintho 15:4: Na ya kuwa alizikwa, na ya kuwa alifufuka siku ya tatu kama yanenavyo maandiko....

Na ndivyo ilivyo! Wacha tuwe waaminifu! Hakuna utata hapa. Maandiko hayawezi kutanguka (Yohana 10:35). Tunapotunga na kulinganisha maandiko haya yote, tunaweza kufikia hitimisho moja tu la kimantiki: ikiwa Yesu Kristo angefufuliwa kutoka kwa wafu KWA siku tatu, na *Siku YA*

tatu, na *BAADA ya siku tatu*, ilibidi awe kwenye kaburi HASWA siku tatu na usiku tatu - masaa 72 kamili hata juu ya sekunde - sio dakika moja zaidi, sio dakika moja chini! Ikiwa alifufuliwa mapema au baadaye, hatuna Mwokozi, kwa sababu ishara tu ambayo Alitoa kwa kurudia kwa kinywa Chake mwenyewe ingeshindikana!

Maandiko yenyewe yanasisitiza kwamba Kristo alikuwa kaburini mda kamili wa wakati alitarajia kuwa. Malaika alishuhudia kabla ya *alfajiri* - ilipoanza alfajiri *kuelekea siku* ya kwanza ya juma (Mathayo 28:1), " Hayuko hapa; kwani amefufuka, kama alivyosema. Njoni, mpatazame mahali alipolazwa" (mstari 6). Mtume Paulo alithibitisha, "Kwa maana naliwatolea ninyi hapo mwanzo yale niliyoyapokea mimi mwenyewe, ya kuwa Kristo alikufa kwa ajili ya dhambi zetu, kama yanenavyo maandiko; na ya kuwa alizikwa, na ya kuwa alifufuka siku ya tatu kama yanenavyo maandiko " (1 Wakorintho 15:3-4). Ushahidi ni dhahiri, kwamba wakati Yesu Kristo alikufa kwa ajili ya dhambi zetu kulingana na maandiko, siku ya tatu alifufuka tena kwa sababu ya kuhesabiwa haki kwetu kulingana na maandiko (Warumi 4:25). Kusulibiwa kwa Kristo, kifo, na maziko yalikuwa *kulingana na maandiko* - sio kinyume nao.

Ufunguo wa Kuelewa: Je! Siku ya kibibilia inaurefu gani?

Ufunguo wa kuelewa mpangilio wa wiki ya kusulubiwa hutegemea neno "siku." Wengi hawajui jinsi Biblia ilivyohesabu kwa siku. Wengine hata hubisha wakidai hata kwamba Yesu alikosea, lakini kwa maneno ya Yesu mwenyewe, madai haya lazima yakataliwe kabisa. Kila kitu Yesu alisema ni muhimu. Maswala haya hapa ni ya kindani zaidi kuliko wengi wanavyotambua. Ilikuwa muhimu kabisa kwamba *kila* unabii wa Masihi unapaswa kutimizwa katika maisha na kifo chake. Kristo asingalitimiza kila aina, kivuli, na unabii unao ashiria upatanisho kupitia kifo chake na ~~kufufuka~~ ufufuo, angewezaje kuwa Masihi wa kweli?

Wacha tuone katika bibilia yako mwenyewe jinsi *Mungu* anavyohesabu siku. Angalia katika Mwanzo 1:5: "... ikawa **jioni** ikawa **asubuhi**, siku moja. Na Mwanzo 1:8, "... ikawa **jioni** ikawa **asubuhi**, siku ya pili." Na Mwanzo 1:13, "... ikawa **jioni** ikawa **asubuhi**, siku ya tatu. " Tazama pia aya 19, 23, na 31. Katika kila kisa, **agizo ni: kwanza jioni, na kisha asubuhi**. Hata leo, katika karne ya ishirini na moja, watu wa Kiyahudi leo huhesabu jua kama mwanzo na mwisho wa siku. Siku ya Kiebrania huanza na huisha **jua linapotua**, sio katikati ya usiku na saa iliyotengenezwa na mwanadamu.

Je! Kuna kitu chochote kinachoweza kuwa wazi zaidi? Mungu hapa anatambulisha "siku" kama sehemu ya mchana ya kipindi cha masaa 24, na "usiku" kama sehemu ya giza ya kipindi hicho cha masaa 24. Kristo alithibitisha: "Je! Saa za mchana si kumi na mbili" (Yohana 11:9)? Ndio, na kwa hivyo masaa kumi na mbili usiku - jumla ya masaa 24.

Kwa wakati mmoja, Yesu alizungumzia pia saa tatu nne za usiku, kutoka kutoka jua linapotua hadi jua linapochomoza, na kufanya jumla ya masaa kumi na mbili (Luka 12:36-38). Ni wazi kwamba Yesu alielewa kamili masaa kumi na mawili ya mchana na masaa kumi na mawili kamili ya usiku kuwa siku moja kamili ya kalenda. Waebrania wametumia hesabu hii, njia hii ya kimaandiko ya kutunza wakati, kwa karne nyingi.

Kwa hivyo, hakuna kosa – inayoruhusu Bibilia kujifasiri *enyewe* – Biblia inaonyesha kwamba Mungu anahesabu "siku" kama *jioni na asubuhi*, sio usiku wa manane hadi usiku wa manane kama mwanadamu kwa kawaida huhesabu saa nyakati za leo

Je! Ilikuwa tu Msemo wa Kigiriki?

Watoaji maoni wengi wanadai kwamba Yesu alikosea vibaya. Ili kushikilia tamaduni zao za “Ijumaa njema hadi Jumapili ya Pasaka”, tamaduni, viongozi wa kidini lazima wapinde Maandiko ili waonekane kusema kitu wasichosema. Wanadai kuwa kwa vile Agano Jipya liliandikwa kwa Kigiriki, siku hizo tatu na usiku tatu zilikuwa tu "Msemo wa Kigiriki" – ya kuwa siku hizo tatu na usiku tatu zinaweza kuhesabu *vipindi* vya siku kama siku *kamili*. Wengi wanakumbatia juu ya kifungu hiki, "ibada ya Uigiriki," wakifikiria, "Ah-ha!" – Wamepata maelezo ya kuridhisha, na kuiondoa bila kufikiria zaidi – bila hata kujua kile msemo kinahusisha! Kamusi inasema msemo ni usemi ambao maana yake haiwezi kujulikana na maana ya maneno ambayo huiinua. Baadhi ya maneno ya kiingereza ya misemo ni kama, "he kicked the bucket," "she hung her head," "it's as easy as pie," au, "he's tru blue." Kwa hivyo, wanadai, Unabii wa Yesu ulishindwa, na alikuwa ndani ya moyo wa nchi *nusu tu* ya wakati aliyofikiria.

Mtoaji maoni mmoja maarufu, Hank Hanegraaff, anaandika, “Wacha tuangalie rekodi. Yesu alikufa Ijumaa alasiri na akafufuka kutoka wafu mapema Jumapili asubuhi.” Kumbuka kwamba anaanza hoja yake kutokana na dhana kwamba tamaduni ya Ijumaa hadi Jumapili ni kweli, na kisha "kulazimisha" kiini cha wakati kuendana na nadharia yake. Anaendelea kusema, “Hitimisho isiyoepukika ni kwamba Yesu alikuwa amekufa kwa siku mbili tu na sehemu za siku tatu — hapana zaidi ya saa 40.... Sasa, shida halisi ni kwamba wengi wetu hatujazoea njia za zamani, na haswa za Kiyahudi, za kuongea.

Kusudi hili la “kisemi ya zamani” linaweza kuwaridhisha wale wanaotaka kuendelea kuamini katika mila za kibinadamu – wale ambao wanaweza “kujikwaa juu ya ukweli” lakini wanataka kuharakisha kana kwamba hakuna kilichotokea – lakini haifafanui ukweli kwamba Kristo alisema, "Kwani kama vile Yona alivyokuwa siku tatu mchana na usiku katika tumbo la nyangumi; hivyo ndivyo Mwana wa Adamu atakavyokuwa siku tatu mchana na usiku katika moyo wa nchi ” (Mathayo 12:40). Yesu Kristo hangezulumza kwa lugha ya kigiriki kwa wanafunzi wake, ambao walikuwa Wagalilaya na watu wa nchi za kilima – ambao walizulumza *Kiaramu*, lugha ya Kiebrania ambayo ilikuwa imekuzwa kati ya mateka wa Wayahudi wakati wa utumwa wa Babeli. Zaidi ya hayo, kitabu cha Yona ambayo Yesu alitegemea, liliandikwa kwa *Kiebrania*, sio Kigiriki, na hivyo ikidhalilisha “usemi ya Kigiriki” kabisa! Kwa hivyo, unabii wa Kristo ulitimiza kusudi *mbili*: Kuthibitisha kwamba kwa kweli alikuwa Masihi, na pia kudhibitisha ukweli wa kihistoria kwamba nabii Yona kwa kweli alimezwa na samaki mkubwa (Yona 1:17). Je! Inashangaza kwamba wakosoaji hushambulia uhalali wa Yona na samaki mkubwa?

Biblia ya Bullinger, “Companion Bible,” Kiambatisho cha 144, ukurasawa 170, inafafanua, “... wakati idadi ya ‘usiku’ imetajwa na idadi ya ‘siku,’ basi taarifa hicho huacha kuwa usemi, na inakuwa taarifa halisiya ukweli. ... Kwa hivyo linaposema kuwa ‘Yona alikuwa ndani ya tumbo la samaki siku tatu na usiku tatu’ (Yona1:17) inamaanisha kile kinachosema, na hicho ndicho kinaweza kuwa maana tu ya maelezo katika Mathayo 12:40; 16:4.”

Je! Kristo Alikosea, Alikuwa Mwongo, au Msema Ukweli?

Je! Kristo alikuwa anasema kweli wakati alisema atakuwa siku tatu na usiku tatu ndani ya moyo wa nchi? Je! Hii ilikuwa muhimu? Alikuwa anatania? Alikuwa anasema uongo? Alikuwa “amechanganyikiwa” na kukosea? Au, kwa kuwa Mwana wa Mungu aliye mwili, Je! Alijua kwa

usahihi muda angekuwa kaburini? Kulingana na sheria ya Kiyahudi, mtu hakuhesabiwa kama "Kukufa rasmi" hadi baada ya siku tatu! Kwa hivyo ilikuwa muhimu kabisa kwamba Kristo anapaswa kukaa ndani ya "moyo wa nchi" *kwa siku tatu na usiku tatu*, au hangeweza kuchukuliwa kufa "halali." Ikiwa mtu ambaye alitamkwa kuwa "amekufa" alifufuka hapo awali hadi siku tatu kamili, hakuzingatiwa kisheria kuwa amekufa. Kristo alisema katika Ufunuo 1:18, "Na aliye hai; name nalikuwa nimekufa, na tazama, ni hai hata milele na milele. Nami ninazo funguo za mauti, na za kuzimu" – kumaanisha alikuwa na nguvu juu ya kuzimu, kaburi, na kifo. Ikiwa Kristo hakuwa sawa kuhusu jambo la umuhimu na iliyosisitizwa kila mara, tunawezaje kuamini *chochote* alichosema? Mwenendo wake, utegemezi, uadilifu, na Umasihi ulikuwa ukining'inia kwenye mizani! *Lazima* hana makosa juu ya ishara hii!

Kwa kushangaza, Ukristo wa jadi unakataa hii, wakiondoa ishara hiyo pekee Kristo alitoa ili kudhibitisha Umasihi Wake! Badala yake wataishikilia Ijumaa yao njema hadi Jumapili ya Pasaka. Idadi kubwa ya Ukristo wa kawaida hufundisha watu kutoka utotoni juu ya kwamba Kristo alisulubiwa Ijumaa alasiri na alifufuliwa Pasaka ya Jumapili asubuhi. Kwa watu wazima, mafundisho yamehamasishwa katika akili za watu kwamba inachukuliwa kimzaha na haijawahi kuhojiwa. Wengi watakasirika hata ikiwa hii mila inahojiwa. "Usijaribu kuifikiria," mchungaji mmoja alimwambia mshiriki aliyeyuliza. "Ni jambo kisiri. Ikubali tu juu ya imani." Ushauri mbaya sana! Hii ni tofauti tu ya kile Neno la Mungu linasema: "Jaribuni mambo yote; lishikeni lilio jema" (1 Wathesalonike 5:21).

Zaidi ya hayo, Ukristo wa jadi limeshikilia likizo zake mbili bora zaidi kwa uwongo ya matukio ambayo yalitokea wakati wa wiki hiyo muhimu. Utunzaji wa Jumapili na huduma za kuchomoza jua la Pasaka zinapatikana kwa *dhana* ya uwongo ya kwamba Mwokozi wetu alisulubiwa Ijumaa na kufufuka kutoka kwa wafu alfajiri Jumapili iliyofuata. Lakini, tunarudia kwa mkazo, ama mila hii ni ya uwongo, au hauna Mwokozi! Ndivyo inavyosema Bibilia yako mwenyewe!

Kusulibiwa kutangulia Sabato – Lakini ilikuwa Sabato ipi?

Kwa kutojulikana kwa watu wengi, kulikuwa na Sabato zaidi ya moja wiki ya Kristo kusulubiwa. (Tazama kijitabu chetu cha bure, *Jumapili au Jumamosi – Inaleta Tofauti Gani?*)

Sabato ya kila wiki ni siku ya saba ya juma, siku ambayo tunaita Jumamosi. Wale ambao hawafahamu kalenda ya Kiebrania na siku takatifu za Mungu huzingatia kuwa kunaweza kuwa tu na siku moja ya Sabato kwa wiki. Maandiko yenyewe yanaonyesha kuwa kuna aina mbili ya Sabato: Sabato ya kila wiki na ya kila mwaka — wakati mwingine huitwa Sabato ya "juu". Hizi Sabato za kila mwaka au za *juu* zinaweza kutokea siku yoyote ya juma (isipokuwa Pentekoste, ambayo daima huwa siku ya Jumapili). Siku takatifu inapoanguka katika Sabato ya kila wiki, maadhimisho maalum ya siku takatifu ya kila mwaka inachukua kipaumbele. Kwa hivyo kunaweza kuwa na Sabato mawili wakati wa wiki kadhaa. Ndivyo ilivyokuwa katika wiki ambayo Yesu alisulubiwa. Na kama tu vile kunaweza kuwa na Sabato mbili ndani ya wiki moja, kunaweza pia kuwa na siku mbili za maandalizi. Ni hapa ambapo wengi, bila ya kujua Maandiko, wamechanganyikiwa.

Mungu alianzisha *Sabato saba za kila mwaka*, au "siku zilizo juu," kuashiria mpango Wake wa wokovu. Hizo saba zote zinaelezwa katika sura ya 23 ya Mambo ya Walawi.

Bila ufahamu wazi wa siku takatifu za Mungu, ulimwengu una kidogo, ikiwa iwepo, wazo ya kile Mungu anafanya katika sayari hii. Baada ya kusoma kwa uangalifu na kuzingatia siku takatifu za Mungu, tunaona kwamba ndani ya duara wa siku takatifu ya kila mwaka, Mungu hufunua mpango wake wa kushangaza wa wokovu kwa wanadamu wote! Hapa kuna muhtasari wa sherehe hizi za kila mwaka na maana yao kubwa kwa Wakristo:

Pasaka inaonyesha Sadaka ya Kristo, wakati alichukua dhambi zetu kwake na kuilipa adhabu ya kifo kwa ajili yetu. **Siku za Mikate Isiyotiwa chachu** zinatukumbusha Kazi ya maisha ya Kikristo ya kuondoa dhambi katika maisha yake (dhambi ni uasi wa sheria za Mungu kama inavyofafanuliwa katika 1 Yohana 3:4). Chachu hutumiwa kama aina ya dhambi ambayo hupotea, wakati kukula Mkate usiyotiwa chachu ni aina ya kuweka Kristo ndani yetu. **Pentekoste** inaadhimisha “siku ya kuzaliwa” ya kanisa la Agano Jipya baada ya kumpokea Roho Mtakatifu, na inaelekeza kwa mavuno ya malimbuko ya Familia ya Mungu.

Sikukuu ya Baragumu inaashiria ujio wa pili wa Yesu Kristo duniani na ufufuo wa watakatifu kwa kutokufa. **Siku ya Upatanisho** inaonyesha toba ya wanadamu na kufungwa kwa Shetani wakati wa Utawala wa miaka 1000 wa Kristo duniani, ambayo huonyeshwa na **Sikukuu ya Vibanda**. Mwishowe, **Siku kuu ya Mwisho** inawakilisha Kipindi cha Hukumu kuu ya Kiti cha Enzi Kuu wakati “wafu waliosalia” (Ufunuo 20:5) – wale wasio katika ufufuo wa kwanza, pamoja na wale wote ambao hawajawahi kusikia jina la Yesu Kristo, jina la kipekee chini ya mbingu litupasalo sisi kuokolewa kwalo (Matendo 4:12) – watakuwa na nafasi yao ya kwanza na ya kipekee ya kupata wokovu. (Hakikisha umewasiliana kwa kijitabu chetu cha bure, *Mpango wa Mungu wa Msimu*, kwa ufahamu zaidi wa siku takatifu za Mungu, ambayo inaelezea haya masiku kwa undani mkubwa.)

Siku ya Maandalio maana yake nini?

Mungu aliwapa Israeli maagizo juu ya kujiandaa kwa ajili ya Sabato, kabla hata walifika Mlima Sinai (Kutoka 16:23). Siku ya maandalizi ni siku iliyo mbele ya Sabato, kila wiki au kila mwaka, ambapo tunapaswa kujitayarisha, au kujiandaa, kwa ujao wa Sabato. Waandishi wote wanne wa Injili wanathibitisha kwamba Yesu alijaribiwa, alihukumiwa, alisulibiwa na kuzikwa siku ya maandalizi. Kwa kuwa ni maarifa ya kawaida kwamba Wayahudi walitunza Sabato yao ya kila wiki Jumamosi, wengi, baada ya kusoma aya hii, kwa kimzaha huchukua siku ya maandalizi ilizotajwa hapa kuwa Ijumaa, siku kabla ya Sabato ya kila wiki.

Yesu aliwaambia wanafunzi wake, “Mnajua ya kuwa baada ya siku mbili itakuwa Pasaka, na Mwana wa Adamu atasalitiwa asulibiwe” (Mathayo 26:2). Mtume Paulo baadaye alithibitisha ukweli huu katika 1 Wakorintho 5:7, “Kwa maana pasaka wetu amekwisha kutolewa kuwa sadaka, yaani, Kristo.” Wanahistoria wameelewa kwa muda mrefu kuwa wakati fulani kabla ya wakati wa Kristo, Wayahudi walikuwa ameanza kuita kipindi chote cha Pasaka na Sikukuu ifuatayo ya siku saba ya Mkate Isiyotiwa Chachu (Mambo ya Walawi 23:6-8) kwa jina moja “Pasaka.” Njia hii ya lugha imeongeza mchanganyiko kwa wasio Wayahudi, haswa wanaposoma akaunti hii ya Pasaka.

Lakini, Yohana anafafanua jambo: “Basi Wayahudi, kwa sababu ni maandalio, miili isikae juu ya misalaba siku ya Sabato, (maana Sabato ile ilikuwa siku kubwa), walimwomba Pilato miguu yao ivunjwe, wakaondolewe” (Yohana 19:31).

Je! Umeielewa? *Soma hiyo tena!* Ona kwamba Sabato ilikuwa “siku **kubwa**”! Wakati uliowekwa wa Pasaka ulikuwa siku ya 14 ya mwezi wa Kiebrania wa Nisani. Sabato *kubwa*, au Sabato ya kila mwaka – Siku ya Kwanza ya Mikate Isiyotiwa Chachu - ilikuwa siku iliyofuata, Siku ya 15 ya Nisani (Mambo ya Walawi 23:5-6). Sabato iliyofuata pasaka ilikuwa Siku ya kwanza ya Mikate Isiyotiwa Chachu, siku "Kubwa" ya mwaka.

Kulingana na habari hii pekee – kwamba Kristo aliuawa siku ya maandalio ya Pasaka (Yohana 19:14), na bila kujua hii ilikuwa Sabato ya kila mwaka – imesababisha watu wengi kudhani kuwa kusanyiko la kusulubiwa huenda lilifanyika Ijumaa, siku ya maandalio kabla ya Sabato ya kila

wiki. Kwa hivyo kusababisha ubishi, kwa sababu hakuna njia ya kufinya siku tatu na usiku tatu ndani ya nafasi iliyowekwa kati ya Ijumaa jua linapotua na Jumapili asubuhi!

Pasaka sio tu sherehe katika haki yake; pia inafanya kazi kama siku ya maandalio kwa siku ya kwanza ya Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu, siku “kubwa”. Kwa wazi, Mwokozi wetu alisulubiwa siku ya Pasaka, mnamo Nisani ya 14.

Kwa hivyo, ilikuwa katika siku ya maandalio — Pasaka — ambayo Yesu alitekelezwa na kuzikwa. Sheria za Kiyahudi ilidai kwamba mwili uliosulubiwa haungeweza kubaki kwenye mti wa mateso siku ya Sabato. Zaidi ya hayo, Wayahudi walitakiwa kuzika maiti kabla ya siku ya Sabato kuanza! “Wakati ule wakuu wa makuhani, na wazee wa watu, wakakusanyika katika behewa ya Kuhani Mkuu, jina lake Kayafa, Wakafanya shauri pamoja, ili wamkamate Yesu kwa hila, na kumwua. Lakini wakasema, isiwe wakati wa Sikukuu, isije ikatokea ghasia katika watu” (Mathayo 26:3-5). Mafarisayo waliojihesabia haki, baada ya yote, walikuwa na sifa zao za kutunza!

Kumbukumbu la Torati 21:22-23 ilidai kwamba mhalifu aliyeuawa azikwe kabla ya usiku. Sheria za Kiyahudi zilidai maiti zote kuzikwa kabla ya Sabato au siku Kubwa (Yohana 19:31). Kifo kwa kusulubiwa labda ilikuwa kifo cha kikatili na cha aibu kabisa ambacho kiliweza kubuniwa na mwanadamu. Ilikuwa mazoea ya Kirumi kutendewa tu kwa watumwa na wahalifu wa aina mbaya zaidi. Kusulubiwa haikuwa aina ya Kiebrania ya kunyongwa, na mwili haukupaswa kuachwa siku ya Sabato au kuwa mawindo ya ndege na mbwa mwitu. Ilipaswa kuzikwa *siku hiyo*, kwa sababu hali ya joto ya hewa kuliweza kusababisha maiti kuota haraka na kuoza, na kusababisha uchafuzi wa mazingira hewani, na vile vile maonyesho ya maiti iliyo wazi iliyoleta unajisi katika nchi.

Waandishi na Mafarisayo, kama kawaida ilivyo kwa wanafiki, walikuwa na maono ya

Njia za Utekelezaji

Kulikuwa na njia nne za utekelezaji kati ya Waisraeli wa kale: kupigwa kwa mawe (Kutoka 17:4; Kumbukumbu la Torati 13:10, nk), kuchomwa moto (Mambo ya Walawi 20:14; 21:9), kuchinja kwa upanga, (Kutoka 32:27), na kuteleza. La mwisho, lakini isiyotajwa kwa Maandiko, inachukuliwa na marabi kama wa kawaida zaidi, na iliyo sahihi kupitishwa wakati hakuna nyingine lililowekwa wazi kwa Sheria. Kusimamishwa, iwe kutoka kwa msalaba, au mti, haikutumiwa kama aina ya kuchukua uhai, lakini wakati mwingine uliongezewa baada ya kifo kama ukuzaji wa adhabu. Mkuu wa waokaji wa Farao (Mwanzo 40:19) alitundikwa baada ya kuuliwa kwa upanga; na vivyo hivyo, Yoshua (Yoshua 10:26) anaonekana kuwa alishughulika na wafalme watano waliofanya vita dhidi ya Gibeoni. Linganisha pia Hesabu 25:4.

Ilikuwa ni mazoea ya kawaida kuvunja miguu ya waliosulubiwa msalabani kuharakisha kifo chao ili wasije wakakaa juu ya mti wakati wa siku kubwa. Kwa kupendeza, mila hii ilivunjwa kutimiza unabii kwamba “hapana mfupa wake utakaovunjwa” (Yohana 19:36).

handaki, wakielekeza umakini wao wote kwa mambo madogo, kama vile kuondoa maiti iliyosulubiwa kabla ya jua kutua, na bado kupitishwa kwa upotofu mkubwa wa mauaji uliopangwa bila dhamiri au kusita! Hakika, ili kuweka maadhimisho yao madhubuti ya Sabato, walikuwa waangalifu ili kujiepusha na maovu ya kimwili, na bado hawakuzingatia jinsi ni kitendo cha jinai kuchukua uhai wa mtu asiye na hatia!

Je! Unaweza Kuhesabu 1-2-3?

Je! Tunawezaje kuwa kweli kuhusu nyakati hizi? Rahisi. Je! Unaweza kuhesabu 1-2-3? Ni rahisi sana kana kwamba wanafunzi wengi wa shule ya daraja ya chini wanaweza kufanya hesabu. Wacha tuhesabu nambari. Hata *IKIWA* tunapaswa kuhesabu *sehemu* za masiku kama masiku kamili, kulingana na nadharia ya "*Kigiriki ya kisemi*", utamaduni wa Ijumaa jua linapotua hadi Jumapili jua linapochomoza ltaanguka kwa sababu:

Siku ya Ijumaa mchana – Siku ya Kwanza	(masaa 12)
Ijumaa Usiku – Usiku wa kwanza	(masaa 12)
Siku ya Jumamosi mchana – Siku ya Pili	(masaa 12)
Jumamosi Usiku – Usiku wa pili	(masaa 12)
Siku ya Jumapili mchana – Siku ya Tatu	(masaa 12)
	(Jumla ya masaa 60)

Hapa tena, kwa kuwa huru zaidi, tunaona kabisa, siku tatu tu na usiku mbili. Kwa wazi, masaa sabini na mbili – siku tatu na usiku tatu – haziwezi kuingia katika utamaduni wa jadi wa Ijumaa jua linapotua – hadi Jumapili jua linapochomoza! Kwa hesabu hii moja tu, Pasaka imeonyeshwa kuwa ya udanganyifu.

Ukweli wa Biblia au Tamaduni ya Kibinadamu?

Bibilia inatushauri “Kuchunguza Maandiko” (Yohana 5:39) na “kujaribu mambo yote” (1 Wathesalonike 5:21). Kristo aliomba kwa Baba yake wa mbinguni, “Nakushukuru, Baba, Bwana wa mbingu na nchi, kwa kuwa mambo haya umewaficha wenye hekima na akili; umewafunulia watoto wachanga” (Luka 10:21).

Kwa kulinganisha, ni dhibitisho gani ambayo wale “wenye busara na hekima” wa uongo wanayo kwa Ijumaa yao njema na mila ya Jumapili ya Pasaka? Ukweli ulio wazi ni kwamba, *hawana dhibitisho hata kidogo!* Tamaduni za Pasaka zilianza zamani sana na sio kitu zaidi ya upagani uliojivalia kofia ya “Kikristo”! Angalia ensaiklopedia yoyote ya kuaminika. Yesu Kristo *kamwe* hangewaruhusu wafuasi wake wamwabudu yeye kwa kutumia ishara za kingono, kimzaha, na ukomavu, kama sungura na mayai ya rangi. Hakika, hangeruhusu mazoea hilo la huduma ya jua kuchomoza “ya kidini” inayoendeshwa kwa jina lake!

Fikiria! Je! Sungura, mayai ya rangi, na maharagwe yana uhusiano gani na kifo na ufufuo wa Yesu Kristo? Hakuna chochote! Ni mabaki ya kizazi cha Babeli ya kale na ibada za jua. Je! Inashangaza Mungu anasema, “Msijifunze njia ya mataifa” (Yeremia 10:4). Tazama pia Kumbukumbu la Torati 12:30-31 na Ezekieli 8:13-15. Kwa hivyo, tunaona utamaduni uliofadhiliwa ambayo lazima umalizike: Ijumaa Njema – mila ya Jumapili ya Pasaka sio chochote zaidi ya udanganyifu wa kidini wa Shetani!

Ilikuwa mamia ya miaka baada ya mtume Yohana kufa ambapo Ijumaa njema – Tamaduni ya Jumapili ya Pasaka ilichukua mizizi na kuenea kupitia kanisa. Kabla ya A.D. 325, Pasaka ilikuwa maadhimisho iliyosheherekewa katika siku tofauti za juma, pamoja na Ijumaa, Jumamosi, na Jumapili. Mnamo A.D. 325, Mfalme Constantine aliita Baraza la Nicaea. Baraza hili lilitoa Sheria ya Pasaka ikisema kwamba Pasaka itasherehekewa Jumapili ya kwanza kutokea baada ya mwezi wa kwanza kamili au baada ya usawa wa kienyeji. Hakikisha kuomba kijitabu chetu cha BURE, *Je!*

Wakristo Wanapaswa Kuadhimisha Pasaka? kwa msingi kamili wa kihistoria na wa kibibilia juu ya mada hii muhimu.

Je! Yesu Alizikwa Saa Ngapi Za Siku?

Kujua wakati wa siku ambayo Yesu *alizikwa* ni UFUNGUO wa kujua wakati wa siku *alifufuliwa*. Wakati wowote Alipozikwa, kifungu cha masaa 72 kinatuleta karibu kabisa kwa wakati huo wa siku alifufuka, siku tatu na usiku tatu baadaye. Mara tu tutakapogundua hii, tunaweza kutupa kwa salama Jadi ya Ijumaa Njema hadi Jumapili ya Pasaka kwa mazingira ambacho kilicho – kusanyiko la kipagani lililowekwa kwa utafutaji wa kisiasa. Haiwezekani kuingiza siku tatu ya masaa 24 kati yao, haswa ikiwa tumeitwa kuamini kwamba alifufuka kutoka kwa wafu alfajiri Jumapili! Tunasema ukweli huu mara kwa mara kusisitiza jambo hilo.

Je! Yesu alifufuka saa ngapi ya siku? Je! Mila ya ufufuo wa alfajiri ya Jumapili lina msingi wowote kwa kweli? Je, Kutegemea maandishi za kibiblia badala ya mila ya wanadamu, tunaona haina msingi hata kidogo!

Mathayo, Marko, na Luka wako wazi kabisa juu ya wakati Yesu alikufa. Yohana anarekodi wakati wa kusulubiwa tu, “kama saa sita” (Yohana 19:14-16). Luka anatoa taarifa zaidi:

“Hapo ilikuwa yapata saa sita, kukawa giza juu ya nchi yote hata saa kenda. Jua limepungua nuru yake, pazia la Hekalu likapasuka katikati. Yesu akalia kwa sauti kuu, akasema, ee Baba, mikononi mwako naiweka roho yangu [Kigiriki, pneuma]: alipokwisha kusema hayo, alikata roho [akamaliza muda wake]” (Luka 23:44-46).

Yesu alibaki juu ya mti masaa matatu kabla ya kufa “saa tisa” (tazama pia Marko 15:34,39; Mathayo 27:46,50). Kwa kuwa walikuwa wakitumia njia ya Kiebrania ya kuhesabu masaa ya mchana kutoka jua linapochomoza, tunajua Yesu alisulubiwa saa sita mchana na akafa karibu saa tisa alasiri.

Marko anaendelea kuweka rekodi, “Hata ikiisha kuwa jioni, kwa sababu ilikuwa maandalio, ndiyo siku iliyo kabla ya Sabato, akaenda Yusufu, mtu wa Arimathaya, mstahiki, mtu wa baraza ya mashauri, naye mwenyewe anautazamiaufalme wa Mungu; akafanya ujasiri, akaingia mbele ya Pilato, akauomba mwili wake Yesu. Lakini Pilato akastaajabu, kwamba amekwisha kufa. Akamwita yule akida, akamwuliza kwamba amekufa kitambo. Hata alipokwisha kupata hakika kwa yule akida, alimpa Yusufu yule maiti. Naye akanunua sanda ya kitani, akamtelemsa, akamfungia ile sanda, akamweka katika kaburi lililochimbwa mwambani, akavingirisha jiwe mbele ya mlango wa kaburi (Marko 15:42-46).

Wacha tuone mambo kadhaa muhimu. Jioni ilikuwa ikianza na Yusufu alikuwa na chini ya masaa matatu kabla ya jua kutua, wakati Sabato ingeanza. Akisubiri uthibitisho wa ofisa, kazi ya ununuzi, kuandaa, na kutumia manukato kwa mazishi yangeacha mchana kidogo sana Jumatano hiyo kwa kwa Yusufu na Nikodemo mwishowe kubingirisha jiwe juu ya mlango wa kaburi. Vitu hivi vyote vingehitaji kazi ya kuchukua wakati, ambayo ilikatazwa waziwazi siku ya Sabato (Kutoka 20:8-10). Kufikia hatua hii akaunti zote zinakubaliana; jua kutua lilikuwa karibu sana (Mathayo 27:57; Marko 15:42; Luka 23:54; Yohana 19:31).

Hakuna mtu anayebishana kwamba Yesu aliwekwa “moyoni mwa nchi” kabla ya jua kutua. Niilikuwa sheria ya Wayahudi! Sasa ikiwa Yesu alikuwa kaburini kwa masaa 72, jinsi tulivyooonyesha, alifufuka pia wakati wa jua kutua, sio alfajiri kama mila ya Jumapili ya Pasaka inavyodai!

Siku ya Maandalio ya Sabato ya kila Mwaka

Waandishi wote wanne wa Injili wanathibitisha kwamba Yesu alijaribiwa, alihukumiwa, alisulubiwa, na akazikwa siku ya maandalio. Ikichukuliwa yenyewe, hii itasababisha wengine kuhitimisha kusulubiwa lazima ingefanyika siku ya Ijumaa, siku ya maandalio kabla ya Sabato ya kila wiki. Walakini, Maandiko yanaonyesha pia kulikuwa na “siku za maandalio” kwa siku takatifu za mwaka pia.

Lakini je! Sabato ilikuwa inahojiwa Sabato ya kila wiki au Sabato “kubwa”? Acha Bibilia ijibu!

Tunaona Yesu alisulubiwa siku ya *Pasaka*, Nisani ya 14, na Sabato iliyofuata ilikuwa siku ya kwanza ya Mikate Isiyotiwa chachu, Sabato ya kila mwaka, au siku “Kubwa”. Mtume Paulo baadaye huunga mkono madai haya katika 1 Wakorintho 5:7: “Kwa kweli Kristo, pasaka yetu, amekwisha kutolewa kuwa sadaka.”

Kila mwaka Pasaka inapokaribia, makanisa kwa utamaduni yalitangaza, “Amefufuka!” Lakini kama inavyofanyika mara nyingi, msemu huu hutolewa katika muktadha na kusomwa kuwa asubuhi ya Jumapili ya ufufuo. *Nakala* bila *muktadha* ni *kisingizio* tu! Tunahitaji kuchunguza akaunti tatu zingine zinazolingana kabla ya kukubali maoni ya jadi kwa urahisi.

Waandishi watatu wa injili (Mathayo, Marko, na Luka) wanaandika kwamba Yusufu na Nikodemo walikuwa na *mashahidi* wakati waliandaa mwili wa Yesu. “Na wale wanawake waliokuja naye toka Galilaya walifuata, wakaliona kaburi, na jinsi mwili wake ulivyowekwa” (Luka 23:55).

Tukiendelea, tunasoma, “Hata Sabato ilipokwisha kupita, Mariamu Magdalene, na Mariamu mama yake Yakobo, na Salome walinunua manukato wapate kwenda kumpaka” (Marko 16:1).

Fikiria, ikiwa Yusufu alikuwa na wakati mdogo wa kuzika mwili wa Yesu kabla ya jua kutua, ni kiasi gani zaidi wale wanawake wangehitaji kwenda mjini, kununua manukato, kwenda nyumbani na kuaziandaa, kisha kurudi kaburini ili kumtia mafuta – yote kabla ya jua kutua?

Simulizi zinaonyesha kwamba wakati Yusufu alipomwondoa Yesu kwenye mti, wanawake walimfuata ili kuona ni wapi angeiweka mwili. Kisha wakarudi majumbani mwao na kufuata Sabato ya siku takatifu ya juu, siku ya kwanza ya Mikate Isiyotiwa chachu. Siku baada ya siku kubwa, au ya mwaka, siku takatifu, walienda kwenye duka ambalo lingefungwa kabisa siku ya Sabato, na kununua manukato na mafuta, kuzipeleka nyumbani tena na kuzitayarisha kwa matumizi kwenye mwili wa Kristo na “siku ya Sabato walistarehe kama ilivyoamriwa” (Luka 23:56).

Mashaka ya Kuhani wakuu na Mafarisayo wenyewe na uamuzi wa kuweka saa kwa siku tatu juu ya kaburi inathibitisha kuwa Kristo hakusema atakuwa usiku mbili na siku moja kaburini, lakini siku tatu na usiku tatu! Wakati wale waliomuua waliwakumbusha viongozi wa Kirumi juu ya taarifa hii, kaburi lake halikutiwa muhuri tu, lakini Wanajeshi kadhaa wa Kirumi walihitajika kubaki hapo!

“Hata siku ya pili, ndiyo iliyo baada ya maandalio, wakuu wa makuhani na Mafarisayo wakamkusanyikia Pilato, wakasema, Bwana, tumekumbuka kwamba yule mjanja alisema alipokuwa akali hai, baada ya siku tatu nitafufuka. Basi amuru kwamba kaburi lilindwe salama hata siku ya tatu, wasije wanafunzi wake wakamwiba, na kuwaambia watu, amefufuka katika wafu, na udanganyifu wa mwisho utapita ule wa kwanza. Pilato akawaambia, “Mna askari; nendeni mkalilinde salama kadiri mjuavyo (Mathayo27:62-65).

Kristo Alifufuka Lini?

Maandiko yanaonyesha kwamba kabla tu ya kufa, Yesu alilia kwa Baba wake wa mbinguni kama saa tisa, ambayo ni karibu 3:00 alasiri.

“Na kama saa tisa, Yesu akapaza sauti yake kwa nguvu akisema, Eloi Eloi, lama sabakthani? Yaani, Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha? Na baadhi yao waliohudhuria, waliposikia, walisema, huyu anamwita Eliya. Mara mmoja wao akaenda mbio, akatwaa sifongo, akaijaza siki, akaitia juu ya mwanzi, akamnywesha. Wale wengine wakasema, acha; na tuone kama Eliya anakuja kumwoko. Naye Yesu akiisha kupasza sauti tena kwa nguvu, akaitoa roho yake [Alimalizika]” (Mathayo 27:46-50; Tazama pia Marko 15:34-37; Luka 23:44-46).

Tukijua kwamba Kristo alikuwa katika kaburi masaa 72, yote lazima mmoja afanye ili kupata wakati halisi wa ufufuo wa Kristo ni kupata wakati halisi wa mazishi yake.

Kitu Gani Kilichotokea Kweli Jumapili Asubuhi hiyo

Wacha tuone akaunti ya Luka ya ufufuo. “Hata siku ya kwanza ya juma, ilipoanza kupambazuka, walikwenda kaburini, wakiyaleta manukato walio weka tayari, wakalikuta lile jiwe limebingirishwa mbali na kaburi, wakaingia, wasuone mwili wa Bwana Yesu. Ikawa walipokuwa wakifadhaika kwa ajili ya neno hilo, tazama, watu wawili [malaika] walisimama karibu nao, wamevaa nguo kumeta-meta: Nao walipoingwa na hofu, na kuinama kifudufudi hata nchi, hao waliwaambia, “Kwanini mnatafuta aliye hai katika wafu? Hayuko hapa, amefufuka: kumbukeni alivyosema nanyi alipokuwa akaliko Galilaya, akisema, “Imempasa Mwana wa Adamu kutiwa mikononi mwa wenye dhambi, na kusulibiwa, na kufufuka siku ya tatu” (Luka 24:1-7). Hakukuwa na ufufuo wa Jumapili – Alifufuliwa Jumamosi jua linapotua!

Sasa acheni twende kwa akaunti ya Mtume Yohana. “Hata siku ya kwanza ya juma Mariamu Magdalene alikwenda kaburini alfajiri, kungali giza bado; akaliona lile jiw limeondolewa kaburini. Basi akaenda mbio, akafika kwa Simoni Petro na kwa yule mwanafunzi mwingine ambaye Yesu alimpenda. Akawaambia, “Wamemwondoa Bwana kaburini, wala hatujui walikomweka. Basi, Petro akatoka, na yule mwanafunzi mwingine, wakashika njia kwenda kaburini. Wakaenda mbio wote wawili; na yule mwanafunzi mwingine akenda mbio upesi kuliko Petro, akawa wa kwanza kufika kaburini. Akainama na kuchungulia, akaona vitamba vya sanda vimelala; Lakini hakingia. Basi akaja na Simoni Petro, akaingia ndani ya kaburi, akavitazama vitambaa vilivyolala, na ile lesa iliyokuwako kichwani pake; haikulala pamoja na vitambaa, bali imezongwa-zongwa mbali mahali pa peke yake. Basi ndipo alipoingia naye yule mwanafunzi mwingine aliyekuwa wa kwanza wa kufika kaburini, akaona na kuamini. Kwa maana hawalifahamu bado andiko, ya kwamba imempasa kufufuka” (Yohana 20:1-9).

Angalia! Hakukuwa na "ufufuko wa jua kuchomoza" hapa! Maandiko yanatambua ilikuwa alfajiri mapema wakati kulikuwa na giza – kabla ya jua kuchomoza. Jiwe hilo tayari liliondolewa na kaburi lilikuwa tupu. “Hayuko hapa. Lakini [tayari] amefufuka.” Kwa Kweli! Tumeona ya kwamba Kristo alizikwa alfajiri, muda kabla tu ya jua kutua siku ya “maandalio.” Alikuwa amekufa kaburini kwa masaa 72 haswa. Tukihesabu nyuma, tunaona kwamba Yesu Kristo lazima alikuwa amewekwa kwenye kaburi siku ya JUMATANO ALASIRI!

Tukihesabu mbele, tunaona **usiku wa kwanza** wa mazishi yake ilikuwa Jumatano jua linapotua hadi Alhamisi jua linapochomoza. **Siku ya kwanza** ya mazishi yake ilikuwa Alhamisi jua linapochomoza hadi Alhamisi jua linapotua. **Usiku wa pili** wa mazishi yake ilikuwa Alhamisi jua linapotua hadi Ijumaa jua linapochomoza. **Siku ya pili** wa mazishi yake ilikuwa Ijumaa jua linapochomoza hadi Ijumaa jua linapotua. **Usiku wa tatu** wa mazishi yake ilikuwa Ijumaa jua

linapotua hadi Jumamosi jua linapochomoza. Na **siku ya tatu** ya mazishi yake ilikuwa Jumamosi jua linapochomoza hadi Jumamosi jua linapotua. Wanawake walipofika kaburini, Kristo alikuwa tayari amefufuliwa masaa kumi na mbili mapema mwisho wa Sabato! Ikiwa, kwa kweli, watu wanataka kufuata wakati wa Ufufuo wa Kristo, wanapaswa kuutunza siku ya Jumamosi, siku ya Sabato!

Juma la Pasaka Lina Sabato Ngapi?

Njia pekee ya kupatanisha akaunti hizi ni kutambua kuwa kulikuwa na Sabato mbili ndani ya kipindi hiki cha masaa 72!

Wanawake hao walinunua na kutayarisha manukato “wakati Sabato ilikuwa imepita” na kisha “Walipumzika siku ya Sabato”! Walipumzika mara mbili: mara moja kwa “siku kubwa” na mara moja kwa Sabato ya kila juma siku mbili baadaye.

Hii inaweza kumaanisha tu kwamba Yesu alisulubiwa na kuzikwa siku ya JUMATANO! Siku kubwa – Siku ya kwanza ya Mikate Isiyotiwa Chachu – ilianguka Alhamisi. Maduka zilifungwa siku hiyo. Wanawake waliandaa manukato Ijumaa, na Mwokozi wetu alifufuliwa siku ya Sabato siku ilipomalizika! Matukio haziwezi kutekelezwa kwa njia nyingine yoyote na ushahidi dhahiri uliyopewa katika Maandiko Matakatifu!

Mathayo 28:1 hutoa uthibitisho zaidi wa Sabato mbili kutokea wiki hiyo. Walakini, watafsiri wa Bibilia, wakichanganyikiwa na maneno ya Kigiriki ya aya hii mara kwa mara wameitafsiri vibaya. Mathayo anaandika, “Hata Sabato ilipokwisha, ikipambazuka siku ya kwanza ya juma....” Maneno ya maandishi ya asili, hata hivyo, yanasomeka, “baada ya Sabato” (wingi). Tafsiri ya Ferrah Fenton ina hii sahihi.

Bibilia Takatifu katika Mpangilio wake wa kiasili hutafsiri aya hii, “Sasa wacha siku ya Sabato, kama siku ya kwanza ya wiki ilikuwa inakaribia..., ” ikionyesha kwamba siku iliyofuata Sabato ya kila wiki ilikuwa siku ya kwanza za wiki saba ikihesabiwa hadi Pentekoste, na hivyo kubaini hii siku kama siku ya mikate ya wimbi (Mambo ya Walawi 23:10-11,15,16). Kupaa kwa Yesu Kristo juu ya hilo siku ilitimiza toleo la mganda wa wimbi kwa wakati wote.

Kwa hivyo Yesu alifanya kama vile alivyosema. Alikuwa usiku tatu kamili (Jumatano, Alhamisi, na Ijumaa) na siku tatu kamili (Alhamisi, Ijumaa, na Jumamosi) kaburini.

Kwa muhtasari, kwa kuwa Kristo alizikwa alfajiri kabla tu ya kutua kwa jua “siku ya maandalio”, na kwa vile aliweka wazi madai ya Umasihi Wake juu ya *urefu sahihi wa MUDA angekuwa ndani ya kaburi* – hasa masaa 72 – kisha *tukihasabu kurudi nyuma au mbele*, tunaona kwamba Yesu Kristo LAZIMA aliwekwa ndani ya kaburi siku ya JUMATANO jua likitua na kufufuliwa Jumamosi alasiri jua linapotua!

Kuhasabu kurudi nyuma:

Jumamosi jua likitua hadi Ijumaa jua likitua	masaa 24
Ijumaa jua likitua hadi Alhamisi kutua	masaa 24
Alhamisi jua likitua hadi Jumatano jua likitua	masaa 24
	Jumla ya masaa 72

Kuhasabu mbele:

Jumatano jua likitua hadi Alhamisi jua likitua	masaa 24
Alhamisi jua likitua hadi Ijumaa jua likitua	masaa 24

“Tatizo” la Maandishi Yaliyofikiriwa

Wanafunzi wakati mmoja walimwuliza Kristo, “Mbona unaongea nao kwa mifano? Akajibu akawaambia, “Ninyi mmejaliwa kuzijua siri za ufalme wa mbinguni, bali wao hawajaliwa” (Mathayo 13:10-11).

Isaya 28:10 inaelezea, “Kwa maana ni amri juu ya amri, amri juu ya amri; kanuni juu ya kanuni, kanuni juu ya kanuni; huku kidogo na huku kidogo.” Moja ya sheria muhimu zaidi ya fasiri ya kibibilia ni kuruhusu Bibilia kujitafsiri yenyewe. Bibilia hutoa ukweli zote juu ya somo katika aya moja, lakini limetawanyika katika Bibilia kama inavyoonyeshwa hapo juu. Mtu hawezi kutengua aya iliyofasiriwa vibaya au moja iliyoondolewa katika muktadha ili kupingana na aya nyingine. Yesu alisema, “Maandiko hayawezi kutanguka” (Yohana 10:35)!

Kwa mfano, wengi watafunga macho yao kwa maandiko ya aina nyingi yaliyoorodheshwa katika hiki kijitabu na kuishika mstari mmoja kama vile Marko 16:9. Aya hii katika Toleo ya Mfalme Yohana linasomeka, “Naye alipofufuka alfajiri siku ya kwanza ya juma, alimtokea kwanza Mariamu Magdalene.” Ujumbe baada ya kifungu “siku ya kwanza ya juma” unaonyesha ishara kwamba Yesu alifufuliwa siku ya kwanza ya juma, k.m., Jumapili. Inapaswa kusoma “Sasa wakati Yesu alifufuliwa, mapema siku ya kwanza ya juma, alionekana kwanza kwa Mariamu Magdalene...” Kwa maneno mengine, aya hii inasema kwamba **baada ya Yesu kufufuliwa, alionekana mapema Jumapili kwa Mariamu**. Hakukuwa na nukuu katika asili. Jumuishi ambalo limepotoshwa linaongezwa na wanadamu linatoa mtazamo tofauti kabisa!

Simulizi lingine ambalo wengine huchukua linapatikana katika Luka 24:13-35. Simulizi la wanafunzi wawili ambao walikutana na Bwana kwenye barabara ya kuelekea Emau baadaye Jumapili hiyo hiyo hutusaidia kuthibitisha hii (Luka 24:13-35). Wanafunzi wawili, wakisafiri kwenda Emau, walikuwa wakiongea na Kristo aliyefufuka, ingawa hawakujua ni yeye (aya 13-16). Walikuwa wakielezea yaliyotokea huko Yerusalemu kwa Yesu na makuhani wakuu na watawala wa Yudea (mistari 18-20).

Mzungumzo haya yalitokea Jumapili, siku hiyo hiyo Petro, Yohana, na wanawake walikuwa wameenda kaburini ili kuikuta haina kitu. Mwanzoni wanafunzi hawakujua kweli kuwa ni Yesu walikuwa wanazungumza naye. Macho yao yalishikwa kwa muda, yalifichwa, au kupofushwa (Luka 24:16). Kwa kudhani walikuwa wanazungumza na mgeni wa hivi karibuni kwenye eneo hilo, wakamwambia kwa nini walikuwa na mashaka sana. Wakati wa majadiliano walionyesha kuwa "leo ni siku ya tatu tangu mambo haya kufanywa" (mstari 21). “Tangu” ni takriban sawa na “Baada.” Kwa kuwa ilikuwa Jumapili, siku iliyopita (Jumamosi) ingekuwa siku ya pili tangu ilifanyika, na Ijumaa ingekuwa siku ya kwanza tangu ilifanyika, ikifanya Alhamisi siku tangu “mambo haya” kutokea.

“Vitu hivi,” zilizotajwa katika aya 14, 18, 19, na 21, hazikuisha kwa kumtoa kwa Pilato kwa kusulubiwa! Angalia Mathayo 27:62-66:

“Hata siku ya pili, ndiyo iliyo baada ya maandalio [siku ambayo Kristo alikuwa ameuawa], wakuu wa makuhani na Mafarisayo wakamkusanyikia Pilato, wakasema, Bwana, tumekumbuka

kwamba yule mjanja alisema, alipokuwa akali hai, Baada ya siku tatu nitafufuka. Basi Amuru kwamba kaburi lilinndwe hata siku ya tatu, wasije wanafunzi wake wakamwiba, na kuwaambia watu, “Amefufuka katika wafu na udanganyifu wa mwisho utapita ule wa kwanza. Pilato akawaambia, Mna askari: nendeni mkalilinde salama kadiri mjuavyo.” Wakaenda, wakalilinda kaburi salama, kwa kulitia lile jiwe muhuri, pamoja na wale askari walinzi.

Siku *baada* ya “siku ya maandalio” ilikuwa Alhamisi, siku ya kwanza ya mkate isiyotiwa chachu. Viongozi hawa wa Kiyahudi walikwenda kwa Pilato siku takatifu ili “kuhakikisha” mwili wa Kristo “kutoweka!” Na walinzi wa Kirumi mahali papo na kaburi kutiliwa muhuri, walikuwa na uhakika kuwa hiyo ilikuwa mwisho wa jambo.

Kwa hivyo, wakati wanafunzi hao wawili wakiwa njiani kuelekea Emau wanasema kwamba Jumapili “ni siku ya tatu tangu mambo haya kutokea,” wanazungumzia vitendo vya mwisho vya kudharauliwa vya Mafarisayo na makuhani wakuu – kuwekewa kwa walinzi mahali papo na kaburi kutiliwa muhuri, ulifanyika Alhamisi, sio Jumatano. Angalia pia, kwamba maneno yao huyatoa kusulubiwa ya Ijumaa vile vile, kwani Jumapili ni siku ya pili tu kutokea Ijumaa.

Kifunguo zaidi cha kuhesabu wakati huu kwa usahihi kinapatikana katika tafsiri sahihi ya Mathayo 28:1. Nakala ndogo ya maandishi haya katika tafsiri ya Ferrar Fenton inasema, “Asili ya iko katika Sabato ya wingi!” Anatoa aya hii kwa usahihi: “Hata Sabato ilipokwisha [wingi - zaidi ya moja], ikipambazuka siku ya kwanza ya juma, iliyofuata Sabato [wingi], Mariamu Magdalene, na Mariamu yule wa pili, walikwenda kulitazama kaburi.

“Yesu Kristo aliwaamuru wanafunzi wake na wafuasi wake – hata *sisi*, leo – kutazama alama za KIFO chake, *sio* ufufuo wake, kila mwaka kwenye Pasaka ya Kikristo (1 Wakorintho 11:23-30). Akawaambia wanafunzi wake, “Ninyi mtafurahi ikiwa mnafanya mambo haya.”

Hitimisho

Ili kujibu mada kijitabu hiki, *Je! Kristo alikufa siku ya Ijumaa na kufufuka Jumapili?* Lazima tujibu kwa mkazo, HAPANA kabisa! “Siri” inayodaiwa ya siku tatu na usiku tatu sio siri kabisa. Waandishi wa Injili, watu waaminifu na hadithi nzuri ya kusema, walitupatia akaunti ya ukweli ya maisha, kifo, na ufufuo wa Bwana wetu na Mwokozi wetu, Yesu Kristo. *Walitupatia vipande vyote vya siri tunayohitaji* ili kujenga picha wazi ya matukio hayo. Inapowekwa katika mpangilio sahihi, vipande vinaingiliana sawa sawa. Kila kitu kinaingiana pamoja na kikamilifu bila ya tatizo lolote.

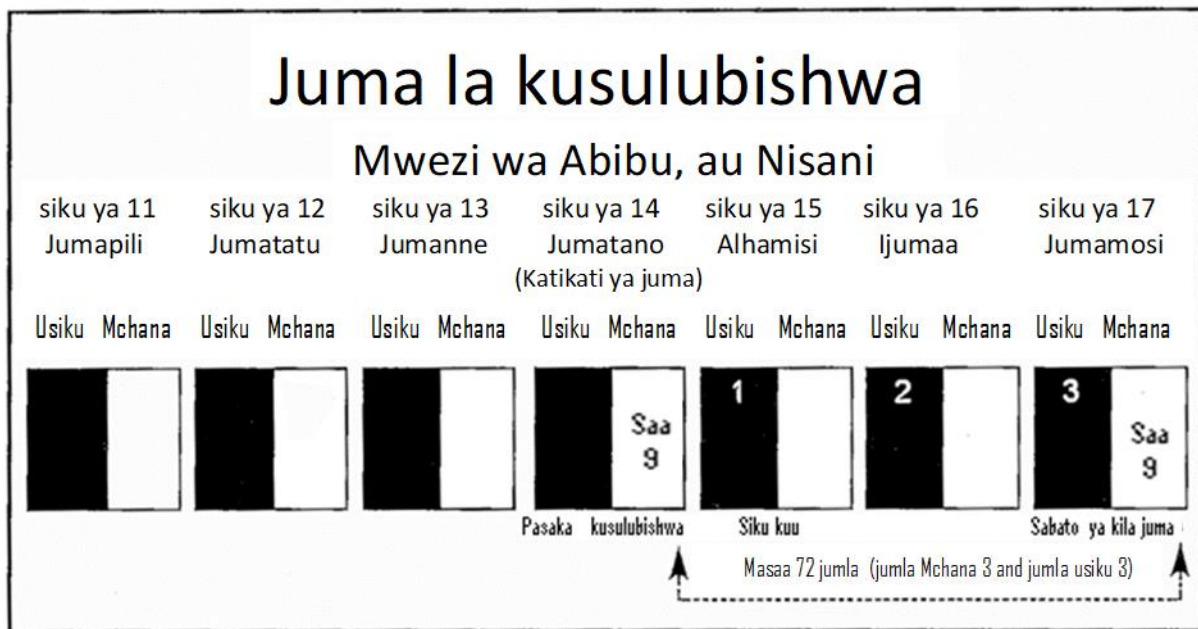
Na kwa njia fulani, hesabu zilizipangwa katika kijitabu hiki ni maelezo tu moja ya tatizo kubwa zaidi tunaloita “ukweli.” Inaendelea kutoa mfano, sio tu ukweli wa kihistoria wa kifo na ufufuo wa Bwana na Mwokozi wetu, Yesu Kristo, lakini pia ni njia ya maisha ambayo Mungu ametupatia ya kuishi. Maelezo ya kifo na ufufuo wa Kristo, wakati inaeleweka vizuri, hutumika kuisitiza ukweli wa Sabato na siku takatifu, na hizi zinafunua mpango wa Mungu kwa mwanadamu. Hakikisha kuomba kijitabu chetu, *Mpango wa Mungu wa Msimu*.

Kwa kweli, zaidi ya maelezo ya kifo chake na ufufuo wake ni ukweli wa kushangaza kwamba Mwokozi wetu alijitoa mwenyewe kwa hiari kusulubiwa ili alipe malipo ya dhambi zetu. “Mshahara wa dhambi ni mauti” (Warumi 6:23), sio uzima wa milele katika eneo lingine. Labda tutalipa kwa dhambi zetu wenyewe, au tunaweza kukubali dhambi ya Yesu Kristo kama malipo ya dhambi zetu badala yetu. Uhai wake mkamilifu na kifo cha kujitolea kililipia maisha yetu yasiyokamilika na ya kibinafsi. Kama mwandishi wa Waebrania anavyoandika, “Kadhali Kristo naye akiisha kutolewa sadaka mara moja azichukue dhambi za watu wengi; atatokea mara ya pili, pasipo dhambi, kwa hao wamatazamiao kwa wokovu” (Waebrania 9:28).

Ni kwa mwonekano huu wa pili ambapo viumbe vyote pia vinatazamia kwa shauku (Warumi 8:19). Kama tu vile Kristo alifufuka kutoka kwa wafu, ndivyo pia wanafunzi Wake waaminifu – “watakatifu” – atakaporudi. Kwa ahadi hii Paulo anaandika:

“Maana, ikiwa twaamini ya kwamba Yesu alikufa na akafufuka, vivyo hivyo na hao waliolala katika Yesu, Mungu atawaleta pamoja naye. Kwa kuwa twawaambieni haya kwa neno la Bwana, kwamba sisi tulio hai, tutakaosalia hata wakati wa kuja kwake Bwana, hakika hatutawatangulia wao waliokwisha kulala mauti. Kwa sababu Bwana mwenyewe atashuka kutoka mbinguni pamoja na mwaliko, na sauti ya malaika mkuu, na parapanda ya Mungu: nao waliokufa katika Kristo watafufuliwa kwanza. Kisha sisi tuliohai, tuliosalia, tutanyakuliwa pamoja nao katika mawingu, ili tumlaki Bwana hewani; na hivyo tutakuwa pamoja na Bwana milele” (1 Wathesalonike 4:14-17).

Mungu aharakishe siku hiyo!

Je! Yesu alisulibiwa lini? Alifufuliwa lini?

Yesu alisema ishara ya pekee yake Umasihi ulikuwa kiasi cha wakati alichukua katika kaburi – siku tatu na usiku tatu – “Kizazi kibaya na cha zinaa chatafuta ishara, wala hakitapewa ishara, ila ishara ya nabii Yona: Kwani kama vile Yona alivyokuwa siku tatu mchana na usiku katika tumbo la nyangumi; hivyo ndivyo Mwana wa Adamu atakavyokuwa siku tatu mchana na usiku katika moyo wa nchi” (Mathayo 12:39-40).

Yesu Kristo alisulubiwa Jumatano, Aprili 25, 31 A.D. — katikati ya wiki (Danieli 9:27). Alikufa kwenye mti muda mfupi baada ya saa 3 alasiri na akazikwa kabla ya jua kutua Jumatano jioni. Sasa hesabu siku tatu na usiku tatu – masaa 72 kamili. Alifufuka Jumamosi, Sabato ya kila wiki, alasiri, muda mfupi kabla ya jua kutua wakati sawa ya siku alipozikwa.

Kufuatia sheria za sarufi kwa lugha ya Kigiriki, “siku tatu na usiku tatu” haiwezi kufasiriwa kuwa sehemu ya siku tu, lakini inaweza kuwa siku tatu kamili na usiku tatu kamili. “Katika siku tatu,” (Yohana 2:19), “kati ya siku tatu,” (Marko 14:58), na “baada ya tatusiku,” (Mathayo 27:63, Marko 8:31), inahitaji siku tatu na usiku tatu, haswa Masaa 72, sio siku moja na usiku mbili kama mila ya Ijumaa hadi Pasaka ya Jumapili ingehitaji.

Kwa maelezo zaidi, tazama Bullinger's Companion Bible, Kiambatisho cha 156.

Kiambatisho Cha 144 Kutoka Kwa Companion Bible “Siku Tatu” na “Usiku Tatu” ya Mathayo 12:40

Ukweli kwamba “siku tatu” hutumiwa kwa msembo ya Kiebrania kwa sehemu yoyote ya siku tatu na usiku tatu haibishwi; kwa sababu hiyo ilikuwa njia ya kawaida ya kuhesabu, kama vile ilivyokuwa ilipotumiwa kwa miaka. Tatu au idadi yoyote ya miaka ilitumika pamoja na sehemu yoyote ya miaka hizo, kama inavyoweza kuonekana kwa kuzingatia ufalme wa wafalme wowote wa Israeli na Yuda.

Lakini, wakati idadi ya “usiku” inasemwa pamoja na idadi ya “siku”, basi usemi hukoma kuwa hivyo, na inakuwa taarifa halisi ya ukweli.

Kwa kuongezea, siku ya Kiebrania ilipoanza jua likitua ilihesabiwa kutoka jua likitua hadi nyingine, “masaa kumi na mbili kwa siku” (Yohana 11:9) ikihesabiwa kutoka jua likichomoza, na masaa kumi na mbili ya usiku kutoka jua kutua. Jioni ya asubuhi ilitumiwa kwa siku nzima ya masaa ishirini na nne, kama katika sura ya kwanza ya Mwanzo. Kwa hivyo usemi “usiku na mchana” katika 2 Wakorintho 11:25 inaashiria siku kamili (Kigiriki: *nuchthemeron*).

Wakati Esta anasema (Esta 4:16) “Mkafunge kwa ajili yangu, msile wala kunywa siku tatu, usiku wala mchana”, anafafanua maana yake kuwa ni siku tatu kamili, kwa kuwa anaongeza (maana alikuwa Myahudi) “usiku wala siku”. Na inapoandikwa kwamba kufunga ilimalizika “siku ya tatu” (5:1), “siku ya tatu” lazima ilikamilika na kujumuisha usiku wa tatu.

Vivyo hivyo rekodi takatifu inasema kwamba yule kijana (katika 1 Samweli 30:12) “hakula chakula wala kunywa maji, siku tatu mchana na usiku”. Kwa hivyo, wakati kijana anaelezea sababu, anasema, “kwa sababu tangu siku hizi tatu nalishikwa na ugonjwa”. Kwa hivyo anamaanisha siku tatu kamili na usiku, kwa sababu, kwa kuwa **Mmisri** (aya 11, 13) kwa kawaida alihesabu siku yake kama kuanza wakati wa kuchomoza jua kulingana na aina ya Wamisri (ona Encycl. Brit., 11 (Cambridge) ed., vol xi, ukurasa wa 77). “Siku yake tatu” inamaanisha mwanzo wa ugonjwa wake, na ni pamoja na kipindi chote, akitoa sababu ya kwenda bila kula katika kipindi chote ilivyosema.

Kwa hivyo, inaposema kwamba “Yona akawa ndani ya tumbo la samaki yule muda wa siku tatu, mchana na usiku” (Yona 1:17) inamaanisha kile kinachosemwa, na kwamba hii inaweza kuwa ndio maana ya pekee ya usemi katika Mathayo 12:40; 16:4. Luka 11:30, imeonyeshwa katika Kiambatisho cha 156.

Katika usemi, “moyo wa nchi” (Mathayo 12:40), maana ni sawa na “moyo wa bahari”, “moyo” ukiwekwa na Kielelezo cha Hotuba, *Metonymy* (ya Somo), Kiambatisho cha 6, kwa “katikati”, na mara nyingi hutafsiriwa hivyo. Tazama Zaburi 46:2. Yereemia 51:1. Ezekeieli 27: 4, 25, 26, 27; 28:2. Inatumika kwa meli wakati wa kusafiri “moyoni mwa bahari”, ambayo ni kusema, ndani, au baharini. Tazama Ezekeieli 27:25, 26; 28:8; pia ya watu wanaokaa moyoni mwa bahari, hiyo ni kusema, kwenye visiwa (Ezekeieli 28:2). Yona hutumia *mwenzi* wa Kiebrania (= tumbo) kwa njia ile ile (2:2).

Kiambatisho Cha 156 Kutoka Kwa Companion Bible
“Siku Sita Kabla ya Pasaka”
(Yohana 12:1)

Angalia kile Dk. Bullinger anasema katika Kiambatisho chake kuhusu matukio yanayozunguka kusulubiwa:

“Sabato hiyo” na “siku kubwa” ya Yohana 19:31, ilikuwa “makutano takatifu”, siku ya kwanza ya sherehe, ambayo ilifunua sabato ya kawaida ya kila wiki... Sabato hii *kubwa*, ikiwa imekosewa tangu nyakati za kwanza kwa sabato ya *kila wiki*, imesababisha machafuko yote....

III. Kwa hivyo tuna ukweli ufuatao uliowekwa kwa mwongozo wetu wa hakika:

1. “Siku kubwa” ya Yohana 19:31 ilikuwa siku ya kwanza ya sherehe.
2. “Siku ya kwanza ya sherehe” ilikuwa siku ya 15 ya Nisani.
3. Siku ya 15 ya Nisani, ilianza jua likitua juu ya kile tunachostahili kuita la 14.
4. “Siku sita kabla ya Pasaka” [Yohana 12:1] huturudisha kwa siku ya 9 ya Nisani.
5. “Baada ya siku mbili ni Pasaka” [Mathayo 26:2; Marko 14:1] inatupeleka hadi siku ya 13 ya Nisani.
6. “Siku ya kwanza ya juma”, ilikuwa siku ya ufufuo [Mathayo 28:1, n.k], ilitoka kwa Jumamosi yetu jua linapotua hadi Jumapili yetu jua linapotua. Hii hurekebisha siku za *wiki*, kama vile vile hapo juu hurekebisha siku za *mwezi*, kwa:
7. Kwa kufikiria tena kutoka kwa hii, “siku tatu na usiku tatu” [Mathayo 12:40], tunafika kwenye siku ya mazishi, ambayo lazima ilikuwa kabla ya jua kutua, tarehe 14 ya Nisani; hiyo ni kusema, kabla ya jua kutua la Jumatano letu. Tazama Yohana 19:31.

Kwa hivyo Jumatano, Nisani ya 14 [kuanzia Jumanne jua likitua], ilikuwa “siku ya maandalio”, ambayo kusulubiwa kulifanyika: kwa kuwa Injili zote nne zinasema kuwa hii ndiyo ilikuwa siku ambayo Bwana alizikwa [kabla ya jua kutua la Jumatano letu], kwa sababu ilikuwa [siku] ya maandalio kwamba miili haipaswi kubaki msalabani [Kigiriki: *stauro*] siku ya Sabato, “kwa kuwa siku hiyo ya Sabato ilikuwa siku kubwa”, na, kwa hivyo, sio siku ya saba ya kawaida, au Sabato ya kila wiki

Kiambatisho Cha 166 Kutoka Kwa Companion Bible
Utaratibu wa Matukio Kufuatia Ufufuo wa Bwana

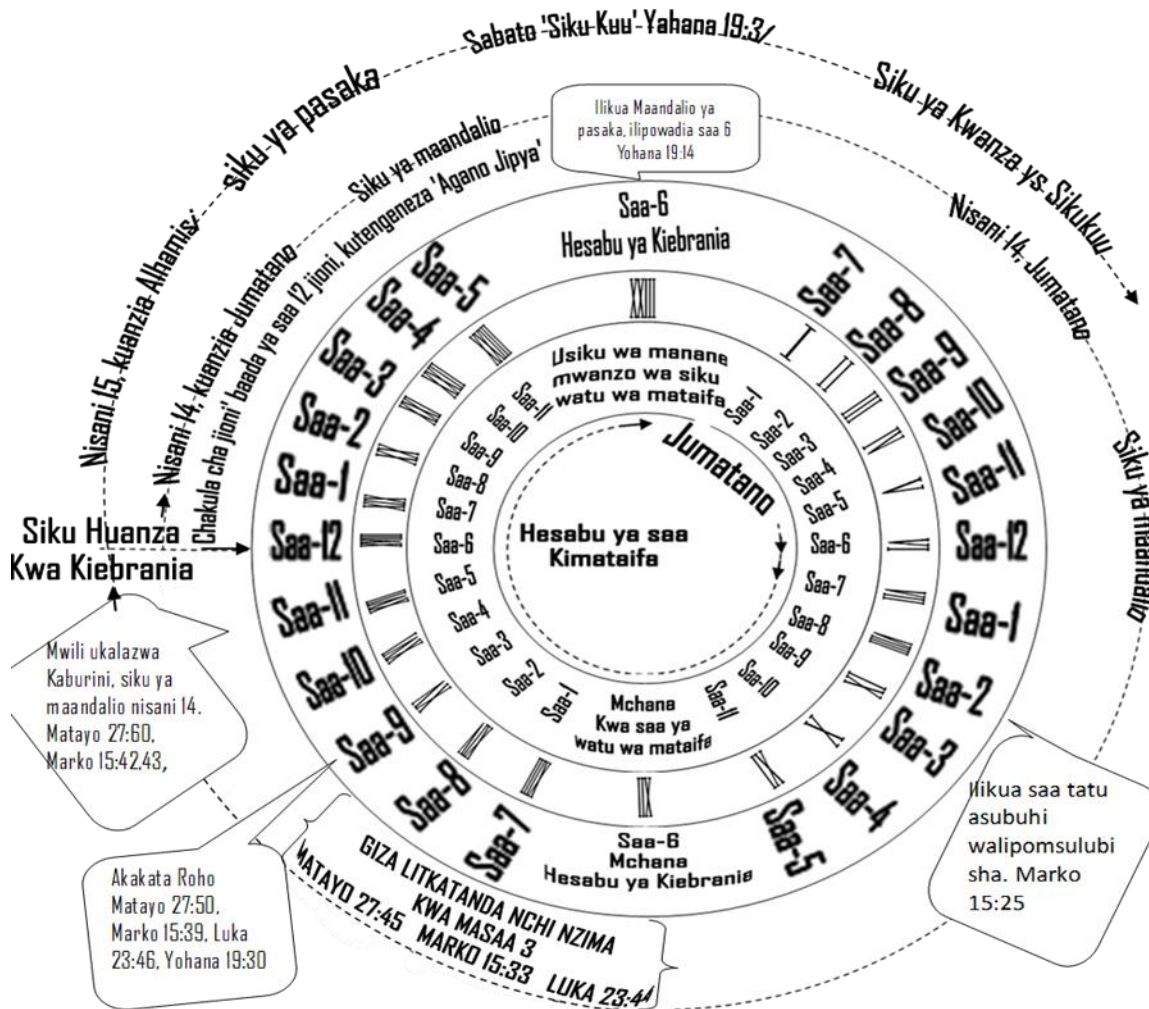
Utaratibu wa matukio haya katika Injili zote nne kwa upande mwingine ni huru na kwa upande mwingine ni nyongeza, ikichukua simulizi katika sehemu tofauti za wakati. Zinaweza kuwekwa kama ifuatavyo:

	Mathayo	Marko	Luka	Yohana
Utazamaji wa wanawake pale na jinsi mwili	27:61	15:47	23:55	

ulivyowekwa.				
Maandalizi ya manukato na marhamu na wanawake kutoka Galilaya katika usiku wa Sabato Kubwa.			23:56	
Kustarehe kwao kama ilivyoamriwa (Mambo ya Walawi 23:7). Tazama Kiambatisho cha 156			23:56	
Ziara ya wanawake mwishoni mwa Sabato ya kila wiki, “siku ya kwanza ya juma.”	28:1	16:1, 2	24:1	20:1
“Ni nani atakayetuingirishia lile jiwe?”		16:3		
Jiwe tayari limekwisha kuingirishwa.	28:2-4			
Wanakuta jiwe limekwisha kuingirishwa		16:4,5	24:2	20:1
Maneno ya malaika kwa wanawake.	28:5-7	16:6,7	24:3-7	
Kuondoka kwa wanawake.	28:8	16:8	24:8. 9	
Wanakutana na Bwana	28:9,10			
Na ukawaarifu wanafunzi wake na Petro		16:9-11	24:10, 11	20:2 (oun)
Ripoti ya wakati	28:11-15			
Ziara ya Petro na Yohana.			24:12	30:3-10 (oun)
Ziara ya Mariamu kwa Kaburini				20:11-18
Kurudi kwao kwa wanafunzi kumi na moja.		16:13	24:33-35	
Muonekano wa kwanza wa Bwana kwa wale wanafunzi kumi na mmoja			24:36-44	20:19-23
HUDUMA YA KWANZA.			24:45-49	
Muonekano wa pili kwa wanafunzi kumi na moja (na Tomaso)		16:14 (husteron)		20:24-29
HUDUMA YA PILI.		16:15-18		
[Taarifa ya Mwinjilisti].				20:[30, 31]
Kuondoka kwa wanafunzi kumi na moja kwenda Galilaya.	28:16-18			
HUDUMA YA TATU.	28:19, 20			
Kuonekana kwa wale saba huko Galilaya.				21:1-23 (meta tauta)
Kupaa na baadaye.		16:19, 20	24:50-53	
[Maelezo ya kufunga ya Mwinjilisti]				21:[24,25]

Kiambatisho Cha 166 Kutoka Kwa Companion Bible Masaa za Siku ya Mwisho ya Bwana

Mchoro hapa chini unaonyesha masaa 24 ya “Siku ya Maandalio”, ambayo ni kusema, siku kabla ya Pasaka (Yohana 19:14, nk). Injili nne zinakubaliana katika kusema kwamba Bwana *aliwekwa ndani ya Kaburi katika Siku ya Maandalio*, ambayo ilikuwa Nisani ya 14, mara moja kabla ya “Sabato Kubwa”, Nisani ya 15 (Mathayo 27:62. Marko 15:42. Luka 23:54. Yohana 19: 31, 42). Kwa hivyo lazima alisulubiwa Jumatano, Nisani ya 14 (tazama Kiambatisho cha 144, Kiambatisho cha 156, Kiambatisho cha 166).

Kama inavyoonyeshwa hapo juu, tarehe 14 ya Nisani, ambayo ilikuwa ni “Siku ya Maandalio”, ilianza jua likitua Jumanne letu (rejeshi la Mataifa). “Saa ya sita” ya Yohana 19:14 ni saa ya sita ya usiku, na kwa hivyo inalingana na *usiku wa manane*, ambayo kulingana na hesabu ya Mataifa, Jumatano ilianza.

Hesabu za Kirumi kwenye mchoro zinaonyesha masaa 24 ya siku kamili ya Mataifa. Na kila upande unaonyeshwa “masaa” ya Kiebrania yanayolingana na masaa ya Mataifa za asubuhi na za jioni.

Masaa ishirini na nne yaligawanywa katika masaa kumi na mbili za *usiku* (zilizohesabiwa kutoka jua jua linapotua), “masaa kumi na mbili za *siku*” (iliyohesabiwa kutoka jua linapochomoza. Angalia Yohana 11:9). Kwa hivyo “saa ya sita” ya Yohana 19:14 ilikuwa usiku wetu wa manane; “Saa ya tatu” ya Marko 15:25 ilikuwa saa tatu yetu ya asubuhi; “Saa ya sita” ya Mathayo 27:45; Marko 15:33; Luka 23:44; ilikuwa mchana wetu; na “saa ya tisa” ya Mathayo 27:45, 46; Marko 15:33, 34; Luka 23:44; ilikuwa saa tisa alasiri.